PARDES PROJECT

WHO MOVED?

or Is G-d Still Talking to Us?

Many of the topics included in the Pardes curriculum are far-reaching and have broad ramifications. The intent of Pardes is to promote sensitivity and spiritual growth through exposure to a variety of Torah sources. It is not within the purview of Pardes to arrive at conclusions relevant to decisions of Halacha. Please consult your Rabbi for personal decisions.

Foreword

WHO MOVED? Rabbi Yaacov Haber

nome time ago, I was driving in upstate New York on Rt. 17, on my way to the Catskill Mountains. I was probably on automatic pilot, glancing at the billboards that advertised Judaism at its best at the Homowack Hotel and other resorts. Suddenly, one billboard screamed out a question. "If you and G-d have grown farther apart – Who moved?" I'm not sure which Christian group posed the question, nor was I sure whether or not the question was rhetorical, but I found myself thinking.

able prophet and told him or her we are simply not listening. what He wanted us to know. After the cessation of Biblical prophecy, I received a call from my wife on G-d used other ways to communithe cellular phone. We talked for cate with us. The Talmud is replete a moment or two before she was with Heavenly voices and appear-suddenly cut off—out of range. I ances of Elijah the Prophet.

spoken to me, my family or, for talking until they realize that no that matter, to anyone I know and one is listening. A horrible feeling. trust. I wondered why. The ques- It was at that moment that the tion resounded, "Who moved?" point on the billboard was driven

The Bible is full of episodes dur- farther away from His people and ing which G-d communicated with decided that, for the time being, man. When G-d wanted us to He is not talking to us. Or maybe know something. He found an G-d is talking as He always has, but

Just as I was exiting the highway, always feel bad for people who get As far as I know, G-d has not cut off because they usually keep Not so simple. Maybe G-d moved home. The problem is in the

equipment. We are surrounded hear the voice of G-d. with waves: AM, FM, cellular, digital, CB, satellite and, probably on Maybe G-d speaks to us in a "still, Rt. 17, radar waves. We are oblivismall voice." In the voice of our ous to these waves unless we have conscience, in the voices of our the ability to tap into them. If we children, in the juxtaposition of have the right instruments, then events that makes us stop and we become aware that there is a think about the meaning of life. whole world of voices and signals Maybe G-d spoke to me through right before our eyes and ears. If the billboard I saw on Rt. 17 folall the waves would become visible lowed by the call I received from for a moment, it would probably my wife moments later. Maybe the be a terrifying sight.

voice calls out and says, 'Return my people - whether we like it or not. children, return'." (Talmud) Per- On the other hand, at what point haps G-d is talking to us all the are we reading too much into time; we are just not equipped to events? How many madmen have pick up the signal. But, if we are committed atrocities because they not equipped, why does G-d keep thought they were prophets, and talking? Is the technology avail- how many lunatics walk the city able? Is there something we could streets reading G-d's message in evdo to help us hear the word of erysubway billboard? At what point G-d directly in our homes, offices does G-d's word end and our imagiand cars? Maybe G-d still communations begin? And even if I knew, nicates with man, and it is man even if I could be sure it was G-d's who has stopped paying attention. voice I was hearing, would that Maybe people no longer listen for make life easier or harder? Would I the sounds of heavenly messages. listen or would I close my ears? Maybe, even in today's over stimulated world if a person truly graphically plastered on a billboard stopped to listen he or she could in my mind: "Who moved?"

Or maybe we do still hear it. voice of G-d is in all those things "Every single day a Heavenly that push us, beg us, to be better

But the final question remains

How would you respond?

For three consecutive nights preceding your trip overseas, you dream of burning steel and charred bodies. You feel strongly that you should cancel your trip because the dreams are so obviously a warning from G-d. You share your concerns with your spouse who advises you to stop eating corn chips after dinner.

You have a strong interest in science but you lack the diligence and perseverance needed to make it through medical school. Or do you? Paralyzed by indecision, you pray for a sign from G-d. You go out to dinner and the woman at the table next to you starts choking. You perform the Heimlich Maneuver and save her life. You wonder if this is a sign.

The doctors find a small tumor in your leg. One specialist claims it is malignant and advocates surgery. Another claims that it could be benign and tells you to "wait and see." Hearing the second opinion, you go home relieved. Later that evening, you wonder if you should wait for a sign as your doubts re-emerge. It is customary to recite the following prayer before entering into a Torah discussion: Shulchan Aruch O.H. 110

ay it be Your will, Hashem mv G-d and G-d of my fathers, that וישמחו אכשל בדבר הלכה וישמחו You illuminate my eyes with the light of your Torah and that You save me from all stumbling blocks and errors, whether it be in discussions of what is prohibited and what is permitted or in monetary matters, whether it be in any

יהי רצוו מלפניד ה' אלקי ואלקי אבוחי שלא יארע דבר תקלה על ידי ולא בי חברי זלא אומר על טמא טהור ולא על טהור טמא ולא על מותר אסור ולא על אסור מוחר ולא יכשלו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי הי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

other Halachic decisions or just in theoretical study. I pray that I do not make any mistakes, and if I do, my study partners should not take delight in them. I pray that I should not proclaim the impure pure or the pure impure, the permitted forbidden or the forbidden permitted. I pray that I should not derive joy from the errors of my study partner. Open my eyes and allow me to see the wonders of Your Torah because it is from G-d that all wisdom comes forth, it is from His mouth that I will acquire wisdom and understanding. Amen.

Points for Study

If the people of Israel are not prophets, at least they are the children of prophets.

> Talmud, Pesachim 66a Source, pg. 22

From the day the Temple was destroyed, prophecy was taken from the prophets and given to fools and children. Talmud, Bava Basra 12a

Source, pg. 23

The reason might be because the Presence of G-d only rests amongst the joyous, and since the destruction of the Temple all joy has become mixed with sadness...children and fools were not affected.

> R. Yaacov Reisher, Iyun Yaacov Ibid. Biography, pg. 13 Source, pg. 23

I call heaven and earth to be my witnesses, that any person - Jew or non-Jew, man or woman, slave or maidservant - can experience Divine Inspiration; it only depends upon one's deeds.

> Tanna d'Vei Eliyahu Rabbah 9 Biography, pg. 13 Source, pg. 24

The Zohar says that every day, a Bas Kol (heavenly voice) calls out from above, "Return you wayward children." But there is a problem: if this voice has a purpose, then why doesn't anyone hear it? And if it can't be heard, what's the point? Really, this voice is heard in the heart. Even the wicked have thoughts of repentance, when they hear this call each day.

> Baal Shem Tov. Bechukosai 9 Biography, pg. 14 Source, pg. 25

Know that if the G-dly outpouring flows to both the logic and imagination...this will be a form of prophecy. If it flows only to the imagination, while the logic is stunted...this category will produce those who create religions, magicians, soothsayers, dreamers and those who can perform wonders even though they possess no wisdom. You must know that there are people of this sort who will see amazing sights, dreams and wonders even during their waking hours that appear to be prophetic visions, and they will imagine themselves to be Prophets. They will be awed by what they have seen in these visions and they will think that they have attained knowledge without study. They are full of confusion and will confuse the deepest intellectual endeavors. The truth will be mixed with fantasy.

> Maimonidies, Guide for the Perplexed Vol. 2, Chap. 37 Biography, pg. 15 Source, pg. 26

A dream is 1/60 of prophecy.

Talmud, Brachos 57b Source, pg. 27

There is no dream that does not have mixed within it lies...there is no dream that does not have within it from this side and that side.

> Zohar, VaYetze 149 Source, pg. 28

The meaningless part of a dream is intended to conceal the truth within the dream. The task of man is to choose between the truth and the falsehood... R. Eliyohu Dessler, Michtav M'Eliyohu Vol.4, pg. 165 Biography, pg. 16 Source, pg. 28

If a person wakes up in the morning, and a verse suddenly comes to his mind, that is a small prophecy. Talmud, Brachos 57b Source, pg. 27

There is a type of prophetic revelation that comes when one looks in a holy book. Not knowledge of the future, for that ceased when the Temple was destroyed. Rather, it is guidance and call [to the service of G-d] and the holiness of Israel. At times, we have all experienced looking into a holy book and suddenly becoming extremely moved by a certain idea. A word pierces our heart and gives us no rest for years, until it can transform us into a different person, and sanctify and uplift us. What is going on? We have already heard this idea from others, and seen it in books, vet we remained untouched. Yet now, the matter suddenly penetrates our heart and mind. This is a form of looking into the Urim v'Tumim (the Breast Plate worn by the High Priest). There too, all the letters were written, yet only some of them would shine in the eyes of the Kohen; and only a Kohen with Divine Inspiration. Another Kohen could stand beside him and not see a thing. R. Kalonymous Kalman of Piaseczno,

It is forbidden to soothsay, as do the idolaters. As the verse says, "You shall not read signs" (Vayikra 19:26). For instance, those who say, "Since my bread fell from my mouth, or my staff from my hand, I will not go to a certain place today, for I won't be successful. Since a fox crossed to my right, I won't leave my house so as not to be tricked by some crook." Likewise, those who listen to bird calls and say, "This will be, that will not be, it is good to do this, and bad to do that." Likewise, those who make signs for themselves, "If such a thing happens to me, I will act, and if it doesn't happen I will not act." Like Eliezer, the servant of Abraham. Similar things are forbidden, and whoever does them receives lashes.

Maimonidies, Mishnah Torah, Hilchos Aku'm, 11:4 Biography, pg. 15 Source, pg. 29

The only soothsaying that is forbidden is when a person interprets a particular incident without mentioning G-d's name, and without asking for His help to arrange the event. That is akin to sorcery, for he denies G-d's providence and affirms other powers. Eliezer, however, said, "Let it come to pass, that the girl to whom I shall say, let down your pitcher that I may drink, and she shall say, drink, and I will give your camels to drink too - let her be the one You have chosen for Your servant Yitzchak." Everything was done through faith and prayer. Eliezer beseeched G-d to show him this sign that he be sure of his deeds. There is not even a trace of soothsaying, sorcery or prohibition in this. It is completely permissible for every person to do the same. R. Baruch HaLevi Epstein.

Torah Temimah on Genesis 24:14, note 17 Biography, pg. 17 Source, pg. 30,31 Sometimes a person sees clearly that G-d is helping him and approves of his efforts. However, that is no proof that his deeds are truly correct. About this, the verse says, "He will lead you in the way you will go" (Isaiah 48:17), on which our Sages have commented, "In the way a person wants to go, that is how G-d leads him" (Makos 10b).

R. Tzadok HaKohein of Lublin, Tzidkas Hatzadik 64 Biography, pg. 18 Source, pg. 32

There are angels who reveal themselves to people and inform them of future events and mysteries, they are referred to as Maggidim. They are created from a person's activities in Torah and mitzvos. There are those to whom these Maggidim never reveal themselves, and others who have revelations. It all depends upon a person's soul or deeds. There are Maggidim who are completely true; they are created by Torah and mitzvos that are perfectly done. There are Maggidim who lie a little in their words. There are those with a higher amount of falsehood and deceit. The reason for this is that if a person has any aspect of falsehood in the Torah or mitzvos he does, then the angel created from that is also composed of good and evil. The good within him says good, and the bad within him says falsehood.

R. Chaim Vital, Sha'are Ruach Hakodesh, Derush 1 Biography, pg. 19 Source, pg. 32

The Maggid who comes to a person is in fact, his own soul. A person talks directly with his soul that is clothed in the mitzvos that he has performed.

R. Eliyahu of Vilna, Hashmatos Rayah Mehemna, Yahel Ohr Biography, pg. 20 Source, pg. 33

The essence of serving G-d lies in matters that are, ultimately, left up to one's free choice. At some point, there is no clear commandment and the matter rests in one's own hands. There is no directive, and no one to tell one what to do. One has to make one's own decision.... This, in fact, is the essence of serving G-d. It is the essence of one's free will. One is always left in doubt as to what G-d's will is exactly, since G-d has not given a specific command.

Rabbi Nachman of Breslov, Chayei Moharan #197 Biography, pg. 21 Source, pg. 33

Even though prophecy was taken from the prophets it was not taken from the wise men. Ameimar said, "A wise person is greater than a prophet."

Talmud, Bava Basra 12a Source, pg. 34

Source Biography

Rabbi Jacob Back Reischer (The Shevus Yaakov) (1670-1733)

A ccording to Rabbi Chaim Y.D. Azulai, Rabbi Jacob and Rabbi A Yair Chaim Bachrach the author of Chavos Yair, were the two greatest halachic authorities of their time. Rabbi Jacob's major work is Shevus Yaakov, consisting of three collections of his responsa which deals with all areas of halacha and has remained a major source for halachic decisions until this day. He also wrote Minchas Yaakov, which supplements and seeks to reconcile contradictions in Rabbi Moshe Isserles' Toras Chatas, and Chok Yaakov, an extensive commentary on the Orach Chaim portion of Shulchan Aruch. However, only the portion on the Laws of Passover has been preserved, and appears in standard editions of the Shulchan Aruch. During a difficult period of his life Rabbi Jacob was unable to concentrate on his halachic studies. Instead he made a careful study of the Aggada of the Talmud and prepared a commentary, lyun Yaakoy, which appears in standard editions of the Ein Yaakov. Rabbi Jacob was a brother-in-law of two of the greatest rabbis of his time, Rabbi Dovid Oppenheim and Rabbi Eliyahu Shapiro, author of the Elivahu Rabba, a well-known halachic work.

-M.G.

Tanna d'Vei Eliyahu

Tanna d'Vei Eliyahu is a Midrashic work. Unlike all the other Midrashim it does not consist of a compilation or collection of individual homilies but is a uniform work stamped with a character of its own. The work, which is characterized by original expressions and rhetorical constructions couched in poetic and even flowery language, is distinguished by its didactic moral aim: the author deals with the

Divine precepts and the reasons for them, and the importance of knowledge of: Torah, prayer, and repentance. He is especially concerned with the ethical and religious values which are enshrined in the Bible and in the trials and lives of the patriarchs.

The problem of the date and place of composition of Tanna d'Vei Eliyahu has not yet been resolved. It has been variously dated almost anywhere between the third and tenth centuries.

Eliyahu is the speaker in the work but there is no suggestion of a pseudepigrapha. The author relates that he came from Yavneh, that he resided in Jerusalem, and that he wandered in Babylon. He disputes with a fire worshipper and with those who accept the Bible but not the Mishnah.

—E.J.

The Ba'al Shem Tov (1700-1760)

Rabbi Israel ben Eliezer, also known by the acronym the Besht, was the founder of the Chassidic movement. He served as a teacher's assistant, elementary school instructor, and ritual slaughterer. After spending time in the Carpathian mountains, he went through a spiritual metamorphosis, and became an itinerant healer, and after experiencing profound spiritual illuminations from heavenly teachers, went on to become a charismatic leader that attracted many of the greatest scholars of the period. His close followers are the only recorders of his teachings, the Besht himself never authoring a text. His new mystical philosophy placed Kabbalah and prayer as the center of Jewish observance, through which one could come to an ecstatic awareness of the Divine Spirit in every aspect of the world. As the Besht and his followers came soon after the episode of Shabtai Zvi, they met harsh opposition from traditionalists who feared another false messianic movement.

The Rambam (1135-1204)

🖪 🖪 oses Maimonides is known as the greatest Jewish philosopher IVI and codifier of Jewish law in history. Born in Cordova, Spain, he was forced to flee from fanatical Moslems at the age of thirteen, where he traveled with his family to North Africa, and ten years later to Palestine. As a result of the devastation left by the Crusaders, Palestine was virtually uninhabitable, forcing the family to move to Fostat (current day Cairo). Throughout these journeys, the young Maimonides had concentrated on Torah studies under the guidance of his father, and by the time he reached Fostat had become a famous scholar. Supported by his merchant brother, the Rambam was able to write copiously, gaining international acclaim in both Jewish and secular fields of knowledge. After the tragic death of his brother, the responsibility of supporting his family fell on the Rambam's shoulders, and through his fame he was appointed chief physician of the Sultan. Despite the immense workload that was required, not only with his responsibilities to the royal family, but to the entire Egyptian community as the official Nagid (royally appointed leader), and to the halachic questions of world Jewry known as responsa, the Rambam was remarkably able to complete some of his greatest Jewish works, including his philosophical work The Guide for the Perplexed, and his magnum opus the Mishna Torah - the great codification of all Jewish law. While he was considered an undisputed leader of world Jewry at the time, there was bitter opposition to much of his works because they incorporated much of Aristotelian philosophy that went against the traditional purist ideology of much of Ashkenazic Jewry, and others believed his codifications would make much of the role of the rabbi and the oral tradition obsolete. -A.B.

Rabbi Eliyahu Eliezer Dessler (1891-1954)

Rabbi Dessler was born into a family steeped in the musar movement founded by Rabbi Israel Salanter and he remained a musar personality for his entire life. However, his thought went considerably beyond the ordinary concerns of other musar thinkers and he integrated other systems and confronted different problems as well.

Most of Rabbi Dessler's education took place at the Kelm Talmud Torah where his father had been an outstanding disciple of R. Simcha Zissel. The family resided in Homel where Eliyahu had the opportunity to meet outstanding Chabad thinkers. In 1929, he became a rabbi in London and in 1941 accepted the directorship of the Gateshead kollel. Over the years, he became familiar with Kabbalistic and Hasidic thought, particularly the thought of Rabbi Zadok HaCohen and the Tanya.

His essays and letters have been collected in four volumes (several volumes under the title <u>Strive for Truth</u> have been edited and translated into English by Rabbi Aryeh Carmel). His topics include perennial questions such as free will and faith as well as contemporary problems in education, evolution and how to respond to the Holocaust.

His personal character and modesty complemented and affirmed his thought. On the last Sukkot of his life he visited the sukkah of the Chazon Ish. The Chazon Ish, upon seeing Rabbi Dessler, rose and rushed toward him. Not imagining that he was coming toward him, Rabbi Dessler turned to the door to see who the distinguished guest was that the Chazon Ish was so honoring.

—M.G.

Rabbi Kalonymous Kalman Shapira (1889-1943)

Nown as the Piaseczner Rebbe, Rabbi Shapira was one of the central figures of Polish Jewry before and during the second World War. A descendant of some of the greatest Polish Hasidic masters, he sought to re-ignite the Hasidic fervor of the early masters and thereby

combat the increased secularization of the time. In his first work, Hovat HaTalmidim (Translated into English as the Students Responsibility, Aronson, 1991), while minimizing the role of rote learning and discipline, Rabbi Shapira seeks to imbue the student with a sense of his spiritual potential. In a sequel volume, Hachsharat HeAvrechim (The Young Men's Preparation) published posthumously, he pursues the goal of higher levels of spirituality employing meditative technique.

Rabbi Shapira did not survive the war. He experienced its horrors, enduring an escalating series of tragedies and sufferings. Miraculously, a record of his continued faith during the worst of times has survived. A volume Aish Kodesh (Holy Fire) of the sermon he delivered in the Warsaw ghetto was found after the war. (See Dr. Nehemia Polen's The Holy Fire, Aronson, 1996 and his article "Sensitization to Holiness" in The Jewish Action Reader, Mesorah, 1996).

—M.G.

Rabbi Baruch HaLevi Epstein (1860-1941)

n 1902, Rabbi Epstein published his Torah Temima, which became one of the most popular sefarim of the century. Baruch's father, Rabbi Yechiel Michel, was the rabbi of Novorodak and author of the classic <u>Aruch HaShulchon</u>, and his uncle was the illustrious Rabbi Naftali Tzvi Yehuda Berlin, Rosh Yeshiva of the famed Volozhin Yeshiva. The family was of Sefardic extraction, whose name was originally Benveniste. However, after the Spanish Expulsion they were permitted to settle in the German city of Epstein and apparently in gratitude adopted Epstein as their own name.

Possessed of a photographic memory, Baruch was a brilliant student and though he received semicha from some of the greatest rabbis of the time, declined to accept a rabbinical position. Instead he worked as an accountant and banker in Pinsk.

The object of the Torah Temima is to show the interrelationship between the Oral and Written Law. His method is to quote comments and interpretations from the vast rabbinical literature on each Biblical verse and then to provide his own analysis of how the interpretations were deduced. His comments are stimulating and absorbing. An English translation of The Essential Torah Temima was recently published by Rabbi Shraga Silverstein.

During the first World War Pinsk was in dire financial straits and Rabbi Baruch was unable to concentrate on his Talmudical studies. Instead, he wrote his memoirs, <u>Mekor Baruch</u>, in four large volumes, containing over 2000 pages. They are a candid and fascinating portrait of his family and the leading personalities of the previous generation. Rabbi Baruch sees Mendelssohn's fatal flaws in his denial of Jewish national identity in the diaspora. For Mendelssohn the Jews were a religion but their nationality was that of the country in which they lived. This concept had disastrous consequences.

Rabbi Baruch also wrote <u>Tosefot Bracha</u> on the Pentateuch and <u>Baruch She-amar</u> on the prayers. However, his magnum opus remains the Torah Temima, which was published when his father was still alive. In his brief letter of blessing Rabbi Yechiel Michel comments on how apt the title is for when the Torah is Temima, meaning that the Oral and Written Law are shown to be an organic entity, then in fact it is *meshivat nefesh*, it restores the soul.

Rabbi Baruch came to the United States in 1923 but was unable to find a suitable position and returned to Pinsk in 1926. —M.G.

Rav Tzadok HaCohen(1823-1900)

av Tzaddok, as he was known amongst Chassidim, was one of the most prolific authors in the history of the Chassidic movement. Born into a non-Chassidic rabbinic family, Rav Tzadok became famous as a child prodigy authoring articles and books which later became classics. Later in life, Rav Tzadok became Chassidic and became a Chassid of the Izbitcher Rebbe. Having excelled in both the Chassidic and non-Chassidic world, Rav Tzadok's writings became a synthesis of analytical logic and mysticism. Eventually, Rav Tzadok became the Rebbe of Lublin. His writings are treasured by scholars everywhere.

—Y.H.

Rabbi Chaim Vital (1543-1620)

Ari himself wrote very little and what is commonly known as the "Ari's writings", were in fact transcribed by Rabbi Chaim. The Divine flow experienced by the Ari was so overwhelming that he was unable to commit it to writing. As he himself expressed it: "When I begin to reveal a Torah secret to you the flow of knowledge becomes like a mighty stream and I look for ways to open a small channel that you will be capable of absorbing." Rabbi Chaim Volozhin bears witness to the fact that when he mentioned the Ari to the Vilna Gaon the Gaon's whole body trembled.

Rabbi Chaim was born in Eretz Yisrael, probably in Safed. He studied nigleh (the revealed Torah) under Rabbi Moshe Alshech and Kabbalah under Rabbi Moshe Cordevero. However, when the Ari arrived in Safed from Egypt in 1570 Rabbi Chaim soon became totally devoted to him. The Ari is reported to have said that his sole reason for departing Egypt for Safed was to transmit his Torah to Rabbi Chaim. It is an amazing fact that the Ari who died in 1572 (at the age of 38) studied with Rabbi Chaim for less than two years and that the extensive body of writings transcribed by Rabbi Chaim came from that short period.

There were a number of editions of the "Ari's writings." At one point Rabbi Chaim decided not to publicize them. However, in 1586 he took sick and the writings were removed from his house, copied and returned. His son, Rabbi Shmuel prepared an edition years later. Another version was edited by Rabbi Meir Popperis.

Some idea of the Safed environment can be gained from Rabbi Chaim's statement in his Gates of Holiness (Sha'arei Kedusha) that the holy spirit (Ruach HaKodesh) can be attained even in our own times and that such people in fact exist in our midst.

Rabbi Chaim wrote an autobiographical work (Sefer HaChizyonot) which is extant in his own handwriting and was published in 1954.

The impact of the Holy Ari on subsequent Jewish history was incalculable. But that influence was made possible only through the work of Rabbi Chaim Vital.

—M.G.

The Vilna Gaon (1720-1797)

abbi Elijah ben Solomon Zalman, also known as Ha-Gra, was the foremost scholar-sage of Lithuanian Jewry in the eighteenth-century, and has become the spiritual forefather for much of the non-Chassidic yeshiva world. Known for his greatness in Talmudic and Kabbalistic study, he likewise mastered astronomy, mathematics and music. His system of Talmudic study focused on trying to find the true meaning intended by the sages in the text. The Gra was a fiercely outspoken opponent of Chassidism, fearing the movement would erode the centrality of Torah learning in Judaism, and was pivotal in galvanizing the split between the Chassidic and non-Chassidic world.

Rabbi Nachman of Breslov (1772-1810)

Rabbi Nachman of Breslov was one of the most creative, influential and profound of the Chassidic masters. A great-grandson of the Baal Shem Tov, he was recognized as a tzaddik while still a young man. From his youth, he followed a path of asceticism and prayer, though he warned his followers not to abuse themselves physically. He was a passionate individual, given to intense swings of emotions. These he put toward the service of G-d, and spoke often of how to find G-d even in the low states of mind, and how to serve Him during the emotional highs. Central to his teachings is the role of the tzaddik, who has the power to descend into the darkness to redeem lost souls; the path of prayer as the main expression of religious life. His main work is Likutey Moharan, composed partly by himself, partly by his chief disciple, Rabbi Nossan Sternhartz. The book is a collection of sermons delivered by Rabbi Nachman, given mostly on the holidays

when his Chassidim gathered. The lessons are long and complex, masterfully drawing on the entire body of Talmud, Midrashic and Kabbalistic literature. Ideas are connected by a poetic and intuitive grasp of the texts. In addition, Rabbi Nachman wrote thirteen "Tales"—mythical stories of kings and wizards based upon Kabbalistic thought and capturing the essence of Rabbi Nachman's teachings. These tales were known to have influenced later authors such as Franz Kafka. Rabbi Nachman died of Tuberculoses at the age of 38. Despite the fact that there was never another "Breslov Rebbe" to fill his place, the mystery and depth of his teachings continue to attract students today, and Breslover Chassidism is one of the largest and most vibrant of Chassidic groups.

Sources

Talmud, Pesachim 66a

D

שחופה שהיא משם מלאבה אינו דיו שלא

תהית את חשבת אכד לו ר' אליעור עסיבא

כמעד לשחומה "כלל "אכור רבי עקיבא כל

מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה

דותה את השבת שחופה שאי אפשר

לעשותה מעיש דותה את השבת :" לַבַּיַ רצו

רכנן הלכה זו נחעלמה מבני בתירא "פעם

ארת הל ארבעה עשר להיות בשבת שכתי

ולא ידען אם פסח הוחה את השכת אם לאר

אטרו כלום יש אדם שיודע אם פסח דורה את

השבת אם לאו אמרו להם אדם אחד יש

שעלה מבבל והלל הבבלי שמו ששימש

שני נדולי הדור שמעיה מכבאלים חידע אם

פסח דודה את השכת אם לאו שלחו וקראו

לו אמרו לו כלום אתה יודע אם הפסח הותה

את השבת אם לאי אכור לדכו וכי פסה אחר

יש לנו בשנה שהוההאת השבת ותלא הרבה

יותר סכאתים פסדים יש לנו בשנה שדורת

כנה כועדו האמור בחמיד דוחה את השכת

אף מעלו האמר בפסת דוחה את השבת

ועוד כיו המא וכה חביד שאיו ענש כרת

דוחה את השבח פסח שעניש כרת אינו רין

שהחה את השכת יטר דושיבות בראש

ומערו נשא עליהם והיה (ו) דורש כל חוום

כולו בהלכות המסח ההחיל מקנמרן ברברים

אפר להן כי גרם לכם שאעלה מבבל האריח

בשיא עליכם עצלות שדיחה בכם שלא

שמשתם שני גרולי החור שמעיה האבמליה

בוד מערו כאמר נופר דופר או הבנת . ולפנו ילים מעל ב ב בי בי בי בינים

עלין (יומן דף מי-) תבמם דדרים לה ספשמשות המשנו לפנית הדבר "אטר לו רבי עקיבא אי הלוף כות אם חואת שהיא משום שכות אינה דודה את חשכת

משה למו מעריה מה פיל לפי שלה חליע ככל ספרה שנחמר ככן מימדו הלה בפסם וחמיד פישרו לפי כשבת תומה חפיט בתומלה קיצר קרבטים מנין מקומב דממשמשתי דמועלו דרים ושור דקומור הקם ומריכי ולר כוצב רמתנו חמד שכן נשי בחיי משן מם יציר הלינ הבניפחת לה אד כמדב פבות מכן כרם ולף מנוירס מים ילפיע מה לריך לגריטיםה הה חלטריך מוענו דינורל מאם מחחם ודפסת מקום שכם חלה היחי

מהשמשופה למועדו דריש וע"כ סגהי סיא ועוד כפי כי ישמעאל במבחנים שנכן מתקרע הקרע למים נקום פס משם של מים (לף מים בים מחום שלחום בים מים בים מים בים מים בים מים בים מים בים מים ואפיני כמותאם ולפי סחמסין חלי לתלם כנים דמופדו מפפח וחמרו א משמעופא כער כטלר טלון

(الط به هه): תורוב לי כמתו וחית יוסל נפי שם במש ב מבי כלי שרם כדילפים במ' ושמשלה (הנהש היצוני) ויכולות כחוכנה רש נומר שהקרשם השקו חשמע כשמשתין דים אישר כשום

סרנים פירושנים וקנים דחמרים בפי קמא דעירוכין (דף י:)ירועלים פֿלמלא תלתושים מעולים כלילם חייבין פל" מפום רפום כרנים ולמי דוחת מפנות אלא ראיום לנפול כתופים ספט ופירן ר"י דהכא לאחר שנפרעו בה מכלות וכי היף נווכא משפי בפרם בתרה ושירובין (דף קהי)

ממילמת המריכר: בדן לממד כם מדרי תיחה וניכו מביניים זימניד ומינה לו מבער כלחם ("נריול) ודוד בנוב [בבר בלחסומ בשם לו מינון

אמדולו ר' שכח ולא הביא סבין מקיש מדו אבר להן הלכה זו שמעתי תשכחתי אלא תנה להן לישהאל אם אין נביאים הן בני נביאים הן למדר כי שנבדו מלה תהבו כצמון מי שמבוו נדי חודבו בין רבינו הנואל בשבתו על עולה החצור טבלול עולה החביר קרבה בשבת אצר פר ועוד קיווכה בשבוע לקי עושבים במרונית והיינים במת של היינים במת של מדודת את מי היינים המדודת היינים במת המדודת היינים במת ה המדודת אלא למשרך כה להמדי שכן הדרובליל קיו אמר לדי ברישא ומרכזו ומא אי שניים או היינים במי במול (היינים היינים היינים היינים במת ה

वेतर है एस व्यवस्था तो सर्वान के केर नेतर्पन स्वाचन है

קבים ומו צותה ותני למעוכד למו הצרה אור को ना वर्ताचा को तो ता होने वर्ता क מנועיה דעמת היא ולא כתיב בב מער: בכך הלכה זו- משפח דוחה שכם: מני בפרס · כפיחים הו : ממר להן - הלל: וכי מסח חתר היו מבר עם התחבר המל אתר שיי עקרות כה שבות בו וו וו שבי עם דו לאלו שלו מוחם מו שמוחו לת בין בשבת אבר לו רבי הבא לי כועד לאלו למט לה השונה בשנה ועור מתוקמים לוכתו. קום מיו בשרם- בשנה ועור מתוקמים לוכתו. ים שתחו שנם בשנה תמשים שמשי שנולים המנה נכל פכם ושכת לרבשה בכמים שנים לחמידים ושנים (ששיפרון למסרון כדי תוחום לכו בכם שטפון פסח ונפוך כתב שקריבין בק מוכפי סיום שכפת קולים בסטת תורבעה מסר לתנ: מה מונחו המחור נומוד - ולומיה עדיך ממיל נופים מכל למו : וסים יובר

וחורם כוכך שמשיל שמה: אבוואפע מקבסרו כאן קניעה ומבנון קימינור כוניו: מהו. ככחם מכין לינה דוחה דהו אמשר למיעבר תחשמול וחה יעוב: שמעוד השכחשי. לחמו חשבים ספסה: בכי כביתים כוף תורש מה ישוב: להחר י הארטוה שמר בשבם: מפסח מלה מחב לי

למרו אם מספן: ומי שמח את חשונת אנגדו לו בעין לך אשר לתם נדי שאן לו נמר שא של שלקשימאבר מיעדו בפסח מאבר "מיעדו בתביד יכול לתוחבר נלמדו מתכ לו כין קדניו ולדן זם מכולדי למוסר שליו וכום עניחם כתמו דלפ חירהם עם כתי שלחלה הכפניו זה בניתו סספיםן: רחם - מלל זם ספונסם בים של בים מסרי מכה כך שממד: ק מקומטי שקר מלכם מצו שמשו אנ: פבת נה כדב ביהנמותי ולה שמשת לי/ מיכים ומחמיד יופת לים חלח של כרחד מוכמית למילם

מתרד לא משמתב להו דהיים שבה מלמרי כמיכוד דקלמר בות המצלו קחמר הכו בספיר נחי לו מצמע לם תומו לים: חלה חמר קרח-כמספון שלה שכור נשבחו מל פשר שנו מולם מפורר לכד משלו היצוד חלנות מעיר נהי והי: תנור וכר ועור דג וחתר כי ושרפה י מסו פירבו

פק כלל עק פתר: תי פאסר דגמיל י מרטיפה שנדרה שה זו נכך

योग तत्त्वाते क्षेत्र ता वारत וכחה מסיכי חילמה ככל לחילהה חבים חות וכח והוח כך סכל סרי קום כמו אנמנ בנומן במרום נים של חשום לים קל חוומר ששוח דמר

Talmud, Bava Basra 12a

חשותפין פרק ראשון בבא בתרא דףיבינ מספות

מסיני: בריסתקאי שוק רשות הרכים- דמליך השחת במחת בל המרישון שלת במהיה וט' ובשלהי מרוכה (דף כו) דקתמר רב לחת

שמיא שלת יהן נביחים וכחובים ע"נ הורה וכמגילה פרק בהרא (דף כ"ו) משמע דאשור להנים ה"ם בכ' כריטום מכל כשהן מהוכקין יחד אינו נכחי: רבי ישורה לותר שורם בפני פלמה -ולת מפני בחסור להניח זה ע"ג זה מצריך ביהה כים בסרי פלמו דלה משכחן שיכם חשר להניה הלם עניתים

מהרשיא

נצואה ד בפי האומרים שנם הראשון המנרה וכן יש לפרש לקמן וק"ל: סיום שחרב כו י מיום שחרב בהמ"ק רחשון קאמר דבבים שני כא מיו כריאים אלם בתחלת בפיט היו חבי זבריה ומלחבי ולא בא למעם הכא אלא מקדע שני אבל בע' שנים שתרב הבית עדיין היו נביאים וערין שנפלה מן הנכיאים ונמהה לשיפים אין הנבואות שות דפבואות נכיאים ע"י הש"י או פ"י תואכיו אבל נביאות השוסי ותיטקות איט אלא ע"י שד דסבי מחלק בפרק הרואה בין החלומות שיש מהן ע"י מלקר וים מכן שע" שר ועי" במירושים ש"ר דמדים וק"ל: מביופי חמים כו". בספר חחסק על שם כי כל ימיו סים פוב ליפראל פב"ל ופי"ל על שם דקיימה ליה שעתיה דהיינו מב יומי דמול מבל דומה ערים ליה ועייל האמר עליה רב

במכיח - שעמד להיום רלש ישיבה עכשו - מבוומי חתים. כשחהם , נותים זלשום חין מעיבין לו חיבו למימר דממחלה חמר לה במהרה באנת תהם שמו סביותי: קייבוצ לי שעהא - מול: שדרו זונא דרבון - מטיבין שהיה מופה שיחירות לנדולתו וכשראה שלא החירותו שב אמר נגביה - דמר בר רב אשי : לאכולוכי ביה - ליפול פלה [ורשה] להמליך - לשלם אין מעיבין לי - סדביק מהם סורה נביאים ורמובים כאחד - אפיה

את רב לתלו: פתוחו הגלה. [דרשה] בה) [יהיב].א'ר יותנומיום שחרב בהמיק נימלת ומשה ראש ישיבה: כל המריעין לו ש"י כלומר הואיל וכדחים כשעה לא ימלישני נבואה מוהנביאים וניתנה לשומים ולתינוכות -שר: איש נטכי כסכול מלול כלל לשומים מאי היא כי הא דמר בר רב אשי דוה בריפו מואה: ילבבי כמה לכטת שאים קאי בריםתקא דמחיוא שמעיה לההוא שומה מסדם לועת שלמה: ינובב בתולת -

את לב אמום כבתולה ששה נטב ותעוב דקאמר ריש מתיבתא דמליד במתא מחסיא (השתא) מביומי חתים אמר מאן חתים בכולתו רבגן מביומי אגא שים לרידי סיימא לי שעתא קם אתא אראתא *) אימנו רבנן (עליה) [לאותביה] דרב אחא מרפתי (לאותובאה) ברישא (כד) [כיון ד] שמעי דאתא (בעי למיפתח רב אחא מדפתי) שדרו זוגא דרבנן לגביה לאמלובי ביה עכבינהו 6 (הדר) שדרו זוגא [דרבנו] אחרינא עכבינהו עד דמלו בי עשרה ופתח איהו ותגא [ודרש] לפי שאין פותחין בכלה פחות מעשרה קרי רב אחא (מרפתי) אנפשיה כל המריעין לו לא במהרה מטיבין לו וכל המטיבין לו לא במהרה טריעין לו (ולאו טילתא היא אנב צערא דנפשיה קאמר) - חינוקות מאי היא כי הא דברתית - דרב חשרא יוה יתכא בכנפית יי דאביה [והוו] יתבי קביה רבא ורכי בר חמא אמר לה

מאן בעית מינייתו אמרה ליה תרוייהו אמר רבא ואנא בתרא: בא שם אמר רב אבריכי דמן חיפה קודם שאכל אדם ושתה יש לו - שני לכבות לאתר שאכל ושתה אין לו אלא לב אתר שנא' (אייג יא) ואיש נבוב

לבב וכתיב (שמית כי) נבוב לוחות ומתרגמינן חליל לוחין. אמר רב הונא בריה דר יצושע הרגיל ביין אפילו לבו אמוםי) כבתולה יין מפסרני) שנאמר (יכיה ס) ותירוש

ינוכב בתולות:

לף יג עב תוך מרביק אדם תורהנתיאים וכתובי כאדר דברי רים ר' יהודה אומר

מת כל המעיכון לי ול במתרה כי ולכל הפיחשים קמם והם כבר כוה ותים שמו כך קדם שדע כל זה: [עד דמנו עשרה כי ובכי יוספון כחב ודע פי הסמיכה ביא בני אבל למטרנו ראש ישיבה לריך עשרה כסו מר בר רב אשי בי' ע"ש] . ואגא במרא בי' י לא קולנו שישום רמי בר חמא לסניו אלא שינושה רמי כר תמא ואחייב ישא שינה רבא אבל רמי בר חמא היה הש מלישא גרושה כדלמתרינן הרק ע"פ לא חבשל בקדירה שבשל בה חבירך ומאי ניש ימשה בחיי בעלה כי ומיה לא אמר ואמל בהרא דאים הוה קלל לרבא בימות לפניו דהא איא עו בישאנה בענין אמר וקיל: יש נו ב' לכבות כי' - לכאורה לשתו ולמעלה קאנור כאיט יש לו כ' לכטם דומים דוכיבה דפייתי ותירוש יטכב ונו' דמרש לשין יסבב לשבח אבל רש"י סי לגרישהא ובהחל דפ' כמקבל

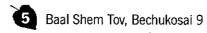
מיון יעקב מיים למו אמילי משם שבי מאחום מיים כוחים: נישלה שנחאם מ במצילים וניתום לפותים ודע-במשם דניקלת ולץ מפרי הספל דו"ל ומה ניתוה לשפים ולמיטקות ולחלי ב"ל משם דולין בשנים שלם אלו ממוך שמחם ומיי בחדק פרכם כל דף ביצ ככל לככך כשם יצרך חיב כיני קודם שאבל ושחם יש לו שני לכנות כשום משח"ב לחתר אכולם ושדם כתובכר כילביר שלח בי רבוי מתכילה עתן כח לילב"ר בובחיב ואכל ומנם ודשן ובוהימל בנרכום דף לינ שלא בריבא זכי בשא פיש לכן דושם כלילי יש לו לכ אתר שאל ביצרי : אמום בבשלה . פירוש שיש לם משץ המשום ואמום במקים נשלים :

[א] ודבורה א) אשה נביאה אשת לפידות היא שופטה את ישראל בעת ההיא (שופטים ד) * וכי מה טיבה של דבורה שהיא היתה שופטת את ישראל בעת ההיא ומתנבאה עליהם והלא פינחס ב) בן אלעזר היה בימים ההם מעיד אני עלי את השמים ואת הארץ בין ישראל בין עבו״ם בין איש בין אשה בין עבד ובין שפחה הכל לפי המעשה ג) שהוא עושה כך רוח הקדש שורה עליו כך אמרו בעלה של דבורה עם הארץ היה אמרה לו אשתו בא ואעשה לך פתילות ז) והולך אותם לביהמ״ק שבשילה ב מה אם יהיה חלקך בין אנשים כשרים שבהם ותזכה לעוה"ב ב והוא היה ה) עושה פתילות עבות כדי שיהא אורן מרובה לפיכך נקרא שמו לפידות וכן אמרו ג׳ שמות יש לו ברק לפידות ד מיכאל ו) ברק

ישועות יעקב

- א ילקוט שופטים דף טי צ"א:
- ב אולי תזכה על ידי זה כמו אולי ימצאון שם חמשים (בראשית י"א) ת"א מה אם:
 - ג גרי ילקום והיא היתה עושה כר:
- יד בילקוט גרס מיכאל על שם מלאך ועל שם שממיך עצמו ר״ל שאמר לה אם תלכי עמי וגר׳ וגם בשירה נוכר שמה קודם:

בעל שם טוב

פרשת

ת. שמעתי שהקשה מורי, על מה שאמרו חכמינו ז"ל בכל יום מכריז כת קול אוי לבריות מעלבון של תורה (אבות פרק וי), והקשה אם הכרח נשמע למה לא ימצא אדם שומע, ואם אי אפשר לשמוע אם כן הכרוז למה. וביאר ז"ל כי למעלה הוא עולם המחשבות, ואין אומר ואין דברים (תהלים י"ס) והכרוז הוא מחשבות והרהורי לב לטוב, ולכך אין רשע שאין לו הרהורים טובים ככל יום. מכח הכרוז. אלא שבבוא ההרהורים הטובים מפנה אותם ומעכירו מלכו, ומפנה לכו לבטלה, ובוודאי מתחייב כנפשו. שניתן לו אוצר טוב והוא בורח מהמלך, כמו ששמעתי משל בשם מורי. למלך שהיה ממנה על אוצר די שרים ונטלו האוצר וברחו, האחד מהם נתיישב בדעתו וחזר מעצמו, הב' נתייעץ עם חכם אחד ודיבר על לבן מה ראה על ככה וחור. הג' הגיע למקום שדנין בני אדם על כיתצא בזה. וחזר מחמת מורא. הדי לא שב כלל. והמלך לוה שחזר מעצמו נתן לו יותר גדולה, מאזד שנתיישב בטוב שכלו לחזור. מה שאין כן להשני אמר אילו לא מצא חכם שייעצו כך לא היה חוור. והשלישי שחזר מחמת שראה שדגין לבני אדם. מינהו המלך להיות ממונה שם לראות זה הצער. ואמר מורי זה על עצמו וכר זהכן:

ם. בענין הכרוז היוצא מלמעלה שובו בנים שובבים (זוהר נשא דקכין עיא שבכל יום יוצא בת קול ומכריז וכו' כדלעיל) וכיוצא דקשה ממה נפשך, אם הוא לתועלת למת לא נשמע זכו', הכרוז הוא ענין המחשבת וכמו שכתב בס' מאורי אור כי כרון הוא בגימטריא ע"ב קס"א יון זכו׳ סוד אריא המחשבה. ולכך אין לך רשע שאינו מתרהר בתשובה מצד שמיעת הברוו במחשבה יוו), כי למעלה אין אומר ואין דברים (תהלים ייט) רק במחשבה. ולפעמים הכרוֹז בפי הקטנים והשוטים מיום שחרב בית המקדש, כמבואר בשים פרק קמא דביב (די"ב ע"ב):

(בו פורת יוסף בהסרמה ד"ח ע"ג).

(תוי"י פ׳ צו דפ"ג ע"ג וע"ד).

י. ורדף אותם קול עלה נדף, שמעתי מפת קדוש ישראל הצדיק המפורסם מרית אורי זלה״ה מסטרעליסק כמדומה שאמר בשם הבעש״ט זלה״ה שזה הפסוק קאי על העוסקין בתורה שלא לשמה. ובפרט לקנתר דנוח לו שלא נברא. וכמכואר בתוספות במס' פסחים פ' מקום שנהגו (ד"ג ע"ב ד"ה וכאן) ע"ש. ולאותן אנשים רודף קול עלה בדף. בדף הוא לשון דף היינו שהדף גמרא רודף אותם ועלה הוא כפשוטו:

(אור צדיקים, ליקוט).

היצוניה ויראה פניסית, רשם בהנה ייו באורך: להזכירו לשוב על חסאיו, כי אין שכחה לפני כסא כבודו, ומוה הענין נופלין לכל אדם הרהורי תשובה בכל יום, ותתכם עיניו בראשו לפקח אן על עניניו ולשוב להשם יתברך וכר. אכל הכסיל שונה כאולתו, ומסקח מכאוב לבו בסיפורי דברים בסלים, או בשתיית יין, וכענין זה שמעתי מפי הרב המוכיה ו"ל שאומר בשמ הבעש"ם נ"ע, על ענין הבת קול היוצא מהר חורב ככל יום, עכ״ל, וכן הוא בס' תולדות, ושם בסי האזינו הוסיף וכתב וו"ל, והמקטרינים סבורים שהאום בעצמו

יו) מבואר לעיל פי יתרו בהבה כיא כי שם הוייה במילוי יודין הוא גימטריא עיב, ושם בהגה כ"ג מכואר כי שם אהי"ה במילוי יודין עולת

יח) ועיין בספר תשואות הן פי שופסים שכתב וזיל, ענין תהתירה מתחת כסא כבודו (עיין סנהדרין זיקייג עיא ויהתר ויעתר) פירוש. לפי שעווגותינו מבדילים כיניגו לבין אכינו שבשמים, אם כן המסך המכדיל גורם חייו השכחה שאדם שוכח לשוב לפניו יתברך שמו, וחותר ותירה מתפורר לשוב כלי סיוע מאתו יתברך שמו ואין תחת כסא כבודו, בהפלמת הענין מסני המקטרינים, מקטרגין על האדם, עיש:

Maimonidies, Guide for the Perplexed Vol. 2, Chap. 37

פרק ולזו

סוג הנביאים. ואם היה השפע על המדמה ויהיו יתרונות לשכלינו זה על זה, והוא. בלבד, ויהיה ההגיוני מוגבל בין מעיסר היצירה שיש שמגיע ממנו דבר לאדם מסויים, ויהית או מחמת מיעוט הכשרה, הרי הסוג הזה הם מנהיגי המדיבות מיסדי החוקים , והקוסמים לידי שלמות לא יותר. זיש שיהיה אותו הדבר - והמנחשים ז, ובעלי החלומות הצודסים, וכו המגיע אל האדם שעור שיעדף על שלמותו עושי הפלאות על ידי התחבולות המופלאות ומעשי הלהטים * על אף שאינם חכמים. הם כולם מן הסוג הזה השלישי. וממה שאתה השלמות מה שמנהיג בו זולתו, ומהם שלא צריד לדעת ברור, הוא שמקצח אנשי הסוג הות השלישי יתחדשו להם דמיונות מופלאים וחלומות והפתעות • בתקיץ כעין מראה הנבואה. עד שמדמים לעצמם שהם נכיאים. ויתפלאו מאד במה שהם משיגים מאותם הדמיונות, וחושבים יי שהושגו להם מדעים שלא על ידי למוד, ויבואו בבלבולים גדולים בענינים הנעלים העיוניים יי, ומתערכבים אצלם הדברים האמתיים בדברים העיון. ואם היה אותו השפע על שני הכחות הדמיוניים תערובת מתמיהה יג, כל זה מחמת יחד כלומר ההגיוני והמדמה כמן שבארנו חוזק המדמה וחולשת ההגיוני, והיותו אין בו

אתה צריך להתעורר על טבע המציאות בענין בתכלית השלמות היצירתיתי, חנה זה הוא השפע האלהי הזה המגיע אלינו אשר בו נשכיל שעור אותו הדבר המגיע אליו כדי להביאו להשלים זולתו. כפי שהדבר נוהג בכל הנמצאים? אשר יש מהו שהגיע לו מו הגיע לו מו השלמות אלא בכדי שיהא מונהג כוולתוי כמן שבארנו.

ואחר זה. דע כי השפע הזה השכלי אלו היה שופע על הכח ההגיוני בלבף ואינו שופע ממנו מאומה על הכח המדמה, בין מחמת מיעוט הדבר השופע או מחמת מגרעת שהיתה במדמה מעיקר היצירה עד שאינו יכול לסבל שפע השכל, הנה זה הוא סוג של חכמים בעלי ובאר גם זולתנו מז הפילוסופים, והיה המדמה. מאומה כלל יי. כלומר שלא יצא אל הפעל.

29 איכה ב ס. 40 צלילות הדעת ושלמות המחשבה. 41 יואל ג א. 1 לשון רבים. 2 כלומר ביתר השלמויות. 3 "יכון מדברא בנירה" וכפי שתרגמתי. כי גם להיות מונהג צריך תבונה. וכדברי ד' טרפון תמה אני אם יש בדור הוה מי שמקבל תוכחת. ערכין טו ב. וריש נדמה לו שיש טעות "ותקף" מלבו בהתאם לאמור לעיל וכתב "אלא כשעור שיהיה מנהיג בו עצמו לא זולתר" ואינן נכון. 4 בר"ש השמים מן "והמדמה כמו שבארגו" עד כאן. וטעה בין שתי תיבות דומות. 5 כלומר שאין בו מגרעת אורגגית, וכדלעיל בפרק לו. 6 אפשר: מיסדי הדתות. 7 כשהם עצמם תרעים. אבל אותם הרמאים המתעים אינם בסוג זה. 8 תרגמתי כן בעסכות רס"ג שתרגם בלהטיהם --- בכיפיהם. זוו בודאי כוונת רבנו. ובר"ש "והמלאכות הנעלמות". 9 "דהשאת" ובר"ש "וטרופים" וברי"ח "ובעונות" ולפיכך חשב שטיינשניידר בפרושו לכאמר היתוד עמ" 32 שהדברים אמורים נגד מחוסס ושסלאם. 10 "מין" מעלים על לבס דכר שאינו אמת. כלומד שאומרים דברים עיוניים שיש בתם מן זאמת משהו, אבל ללא יסוד וללא בסים אלא כעין קליסה מן האויר 12 בר"ש "ערוב נפלא" ולדעתי אינו נכון כאן. 31 כלומר לא לומד ולא הודרך כדי שיצא אל הפעל.

תורת אור לה זכב לתוך ושמה מכסיכים: דמשרני לדכף על גכיו דים כחון ומיושבי *אמר רבי יורגן השכים ונפל פסוק לחוך כתשטר: חון ממר. סבורר בלמין: הירש פיו חדי זה נבחוה קסנה חנו רבגן "שלשה פסל - חלייר: החנסו בקחים -מלכים הם החאה חד ביולום ינפה שראיין למלחכת לחבל ולהשפים:

פני מתרה שלה כשלי כל לרכן: בכנייהו - במחובר חבל נמלום סימן כוח למטח כיפשר לים "ער סרים (ופוס.) לרכא קולפי כלמח: מכלת - ירוק כת ומי שמביו ירוקים חולה כות: קרולי יכרן: ושפחי טחשיה בלמדו זים כה לספר כלתיי למים השדת לפיכך כן משיכה קרפרוף. מופילה ענונם נהנס: מנה אנים: מנה אינום: ממנינטו מענטונו - הנת מ: מנהוט מון (פומונטו מעל מותהס: לו מינו ממניני קל. א שיר ותר אי קול שרכ של שספם. אל תשם: מפוש השתיעורים: משב לויקים:

כני בקרחת נטיה שנחמר (ירמיה מח) ושלחתי לו טשים ולשום וכליו יריקו בתוחב ספיב: ותחלימני ויאריני כשל, כמכ: מנון - בנין: מ ((פנ פ:) סוסין נגול פלימיל: וגים ויוליירית שמשליב בסופה: יוסרם ככנד חינרים של ככמה: ומכרין - לשו כרימים: ומצלחת - ---

אם מנוח: צפרי ישה: מסואה וסמלח סינן זעד מדן מה במציה מא שרש לכנים: מפרול פיתן השרם מא שרש לכם קבורה: לב נפים פים. מקים שנוערון ממנו שפר - מקום ים כבכל קולו בכפון יולים מנום לה ליו טוסנים מלים מפר מעפר המוזים

> ככל ביא וכיסד מכר"ד ילותן כאים שמעלים משם משר למיע לבניני

הראה ספר תהלים יומה לחסירות משלי יצפה לחכפה אוב דאב פן הצרענות שלשה כתובים קפנים הם הדואה שיר השרים בחלום יצפה לחסורות כהלת יצפה לחכמה קינות יראב מן הפורענות הרואה מגלת אמחר גם געשה לו שלשת חכמים הם הרואה רכי בחלום יצפה לחכמה ראב"ע יצפה לעשירות רבי ישמעאל כן אלישע יראג מן הפורענות שלשה תלמידי טעה פר שנייך לתייק מפיו כרקם הכמים הם הרואה כן עואי בחלום יצפה לחבירות בן אמא יצפה להכמה אחר יראג כן הפרענות כל מיני חות יפות להלום חוץ כון הפיל והקוף והספור והאבר כור הרואת "פיל בחלום פלא נעשה לו לא קשוא ולא רבסת הא דלא מסת כל מני מתבתיפון לחלום חיץ ממד פכל וקרחם הצי פילי דחנותו בקתידו כל פיני פירות יפין לחלום חוץ ספני תפרה

כל מיני ירקות ימין לחלום היץ מראשי לפתות האמר רב לא אינותרי עד רחואי ראשי לפחות כי חוא בכנייתו חוא כל מיני צבעונין יפין לדלום ואין הנוף נהנה מהן נתנרניות וכפניות ופני תמרה שלשה אין נכנסין לעף והשף נהנה מהן אלו הן הדוצה וסיכה ותשפיש שלשת מעין העולם הבא אלו הו שבה שכש ותשביש תשביש דכאי איליכא השכיש רכולה הא ככחש כדוש אלא תשכוש נקבים שלשה כשיבין דערו של אדם אלו הן קול ומראה וריח שלשה מודובין נינחג של אדם אלו הן דירה מאת האשה נאה וכלים נאום: (חמשיה וששיה תעשרה סכון): חמשה אד מששם אלו הן אש דכש ושכת ושנה והלום אש אלי מששם לניתנם רבש אודר מששים למן שבת אדר מששים לעולם רבא שנה זמה פיון הגוד ומקונות א

אָרר בששים למוחה הלום אחר מששים לנמאה ששה דכרים מיכן ימה לרולה אלו דון עשוש ויעדו שלשול כדי ושינה ודולום עבוש דכרוב מדוגה את הן יפשים דעת שלשה כך ישנה אבן השנה והום עם שי דירוב אים של הדוב מדור דעה דירוב בועה אבן השבל לדם שלשל של לי ישנ ולל לי מב לל שלשל מי מל נותה ליים בי נות אים ברוב מדור בעוד בעוד לוצוח ולא יכוח לשותף כך דבתים "ראה הקיים" ומקום של בתה ליים בי בתה בתה ליים: התני אורך יסום שנה דבתים "שבר או ינות לי הלום וברוב "הדולים" שם מקום מקום בתחום ליים של בתוב "ליים של מקום בתחום אים מים הדויני יששה דברים כרפאן את דדולה כודליו ורפאונו רפאה אלו 🛏 🕶

קן כרוב ותורין וסיסן יבשין וקבה חדרו, מותרת הכבר ויא אף דגים קסנים ולא "עוד אלא שתים (מו 1). קשנים מפרין ומברין כל נופר של אדם עשרה דברים מחירין את הדולה להליו וחליו קשה אלו זון נאובל בשר שה בשר שבון בשר צלי בשר צפרים וביצה צליוה ותבלדה ושהלים והחלב והגבינה והפרדון ורי ביותן היא אף אחדם היא אף קשואים הנא דבי רי שבתאל לכה נקרא שבן קשואים כפני שק קשים בל משפים מיים לנוף בדרכות אינו והבתוב היאבר תו לה שני נוים כבפני "אל תקד נוים אלא ניים ואר יוורת משיים משר רב אלו אמתינוס זורבי שלא פסק משלתם לא צוון ולא חודה ולא קשואין לא ביסוח הדבה פייםי כי ולא ביפות הנשבים לא קשיא הא ברבובי הא בוופרי הדי מת בנית שלום בבית אכל ושתה בבית

וא ביטח הנשנים לא קשא הא ברבוכי הא כומיי חד מת בנית שלום בבית אכל ושהה בנית "ביטו שלום לבית אכל ושהה בנית "ביטו המוני לא ביטח הנשנים לא קשא הא ברבוכי הא כומיי חד מת בכי מביאה ומנילא כל וישקל היה מיטו או לבית חדשא רבי פנא בכיאא ומנילא כל וישקל היה מיטו או היה או היה או היה שבא מעל בי מערא מבי מביע מעודה מביע מעודה מביע שלוה ביטו שלובי בביט שלובי בביט מעודה מביע שלוחים בביע שלובי בביע שלובי בביע שלובי בביע שלובי בביע שלובי בביע שלובי בביע שלוביע מביע שלוביע שלוביע שלוביע שלוביע שלוביע שלוביע שלוביע שלוביע שלוביע בביע שלוביע שלוביע שלוביע שלוביע שלוביע שלוביע שלוביע שלוביע שלוביע בביע שלוביע בביע שלוביע בביע שלוביע בביע שלוביע בביע שלוביע בביע הוא בכל אמר כון ביע שלוביע שלוביע בביע שלוביע בביע הוא בכל אמר כון ביע שלוביע בביע שלוביע בביע שלוביע בביע שלוביע ש

היישלים במשאש חשבי אמר. רב אש אנא רא הדב המנוט לא שמיע לי אלא מדקראי בריבונות למלוד את שרי שיישלים מת שרי שיישלים המשור אמר. רב אש אנא רא הדב המנוט לא שמיע לי אלא מדקראי בריבונות למלוד מת שיים (ניק

ברכות פרק תשעי דרואה

לדסידות שלמה יצפה לדכמה אראב ידאג

מלכים יצפה לנהלה יחוקאל יצפה

לוצבמה ישעיה [4] יצפה לנחבה ורכיה ידאנ

מו הפודענות שלשה כחובים נוזלים הם

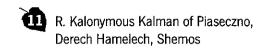
מן הפרוענות כ' נביאים הם הרואה ספר

בשרי כי שנבה דרייות התקלים, כמסכה את במקום מרקלים דכה אמני השנים המשור את שנו ל פסוק כפו: שיר הדרים - סעי שרש המשור במקלים המחלים אל היא שרש המשור במקלים אל היא שרש המשור במקלים אל היא שרש התקלים אל היא שמה של במקלים אל היא שמה של היא של ה

בבר שמקנ: שמסינט: דרואה מקלים. בו חבר שם משם פרכן לדי לא יוכנא למוף נקט שם ושר יום מרקלים יותר מעליד מנות מכול במוך כנקום מדין זו מדים וברולם לי דוליל לברך כנקום כדין מדים או הברולם לי דוליל לברך כנקום

שבונם מכוים אי שאנמונה בם מחדם ולכך נקט מבקולים שרונמין כם תכנים ככל יום ויבוי כחמל (מהרינים ליפוסי עבוים לכו לו מל מלים קבובה פר שמישופים לים לכו לו מל מלים קבובה פס מכורם וכירושנמי ים נמתרה מסרט מתוום חחד וכחנה למהום אחר במקום שנפנה אומר ברוך שנמן ארך אפים לעונרי רטע וכמקום הענורה חומר כרוך מעקר עכים מן ממקום הום:

עין משמם 114

XХ

המלך

שמות

דרך

R. Elivohu Dessler.

Michtav M'Eliyohu Vol.4. pg. 165

PARDES PROJECT

שעם דברים בטלים בחלום

8 Zohar, VaYetze 149

ובענין "אחד מששים לנבואה" כתב בזהר (ויצא קמט.) שיש שש דרגות מנבואה עד לחלום: ועיין בניצוצי אורות שם שביאר "כי מהנצח (שמשם יונקת הנבואה) עד גבריאל (דרגת החלום) הם ו' מדרגות והם נהי"ם (נצח הוד יסוד מלכות דאצילות): בריאה יצירה (הרי שש), על היכל הרצון ששם גבריאל . . . וכל אחד כלול מי׳ הרי ס׳״. היינו, שנבואה היא בעולם שהוא למעלה מן הבחירה, אבל חלום הוא בעולם הבחירה (היינו היכל הרצוו). כי האדם בותר אם ללמוד מן החלום או לא. ועל כן "לית לד הלמא דלא יתערבון עמיה מלין כדיבין (דברי כזב) ... ולית לך חלמא דלא אית ביה מהאי גיסא ומהאי גיסא" (שם). והיינו מה שאמרו ז"ל (ברכות נה.) "אין חלום בלא דברים בטלים", כי בהיות החלום מעולם הבחירה מוכרח שתהיה כן תערובת טוב ורע, והדברים בטלים ומלין כדיבין באים כדי להסתיר את האמת. ובחירת האדם -- לברור האמת מתוך השקר.

נמצא שהתגלות נבואית היא ההסתכלות בספר, הספר מגלה לא דברים בודדים רק גם את העצם בעל שיעור הקומה ועל ידו נתגלה לו נביאות, לא של עתידות שחדלה מעת החורבן רק הנבואה של ההדרכה ושל התקרבות והתקדשות ישראל. וכל איש יודע ומרגיש זאת שלפעמים כשמרבה להסתכל בספר פתאום מתפעל מאיזה דבר ונרתע לאחוריו, והדבר הזה נוקב והולך בלבו לא ינוח ולא ישקוט כמה שנים, עד שיש ביכולת הדבר הזה להפכן לאיש אחר לקדשו ולהעלותו. ומה ועל מה הוא זה, למה כבר כשיסרוהו בני אדם וכבר הסתכל בספרים מזה העניז ולא קם ולא זע מהם ועתה פתאום כ"כ הדבר נוקב בלבו ומנקר את מוחו. אבל מין ראיה של אורים ותומים היא, כל האותיות כתובים ואחדים מהם נוצצים לעיני הכהן אבל רק להכהן בעל רוה"ק, וכהן אחר אם אינו בעל רוה"ק העומד בצדו לא ראה.

Maimonidies, Mishnah Torah, Hilchos Aku'm, 11:4

אין מנחשין כעכו"ם שנאמר לא תנחשו, כיצד הוא הנחש כגון אלו שאומרים הואיל ונפלה פתי מפי או נפל מקלי מידי איני הולך למקום פלוני היום שאם אלך אין חפציי נעשים, הואיל ועבר שועל מימיני איני יוצא מפתח ביתי היום שאם אצא יפגעני אדם רמאי, וכן אלו ששומעים צפצוף העוף ואומרים יהיה כך ולא יהיה כך, טוב לעשות דבר פלוני ורע לעשות דבר פלוני, וכן אלו שאומרים שחוט תרנגול זה שקרא ערבית, שחוט תרנגולת זו שקראה כמו תרנגול, וכן המשים סימנים לעצמו אם יארע לי כך וכך אעשה דבר פלוני ואם לא יארע לי לא אעשה, כאליעזר עבד אברהם, וכן כל כיוצא בדברים האלו הכל אסור וכל העושה מעשה מפני דבר מדברים אלו לוקה. +/השגת הראב"ד/ וכן המשים לעצמו סימנים אם יארע לו כך וכך וכו'. א"א זה שבוש גדול שהרי דבר זה מותר ומותר הוא ואולי הטעהו הלשון שראה כל נחש שאינו כאליעזר ויונתן אינו נחש והוא סבר שלענין איסור נאמר ולא היא אלא ה"ק אינו ראוי לסמוך ואיך חשב על צדיקים כמותם עבירה זו ואי הוו אינהו הוו מפקי פולסי דנורא לאפיה.

13 R. Baruch HaLevi Epstein, Torah Temimah on Genesis 24:14, note 17

תורה תמימה

באכילה , אבל לשתיה האדם קודם , כראשכחן ברבקה שאטרה שהה וגם גמליך אַשַקָה'") [מג"א סי׳ קס"ו ס'ק י"ח נשם ס"ח].

(מי) והנערה וגוי. הגיא, אין כתולה אלא נערה, וכן הוא אוטר והנערה פובת טראה פאר בתולה ") [ינמת ס"א ב'].

בתולה ואיש לא ידעה. בתולה — מכדרכה, ואיש לא ידעה — משלא בדרכה?) [ירושלמי כתובות פ"א ה'ג]

יער הנפש לחכות עד אשר השתה הבהמה, כי להכלל מוער בודאי האדם קודם, משא"כ באכילה דלפעמים אינו רעב כל כך, ובנקל יכול להכוח. אר לפי"ז יתחייב שחם החדם רעב ביותר וחכוו ולכשימתין ילשער ביותר -- הוא קודם לבהמה , וזה דין חדם, אם לא דכימא דלא פלוג רבון, ונ"ע לדיכא. ודע דהוא הדין שהיי אפשר להסיח ומנ"א להביא ראיי דלשתיה האדם כודם מפרעה מפרשה חקת (כ' ח') והשקית את העדה ואת בעירם. הרי דהקדים האנשים לבהמות. --

ודע למה שאמרה רנקה ונם לנמליך אשאב (פ' ישים) ולה השקה כמו שהמר הליעור, יש לכוין ע"פ מ"ם בכתובות ס"ה ב' שחין הדם יכול לכוף הח אשתו להת מאכל לפני בהמתו זכר משום שאינו מנדר הלכישות, יעו"ם ברש"י, ולכן אמרה רבקה אשהב בלשון נקים. יש) כ"ל בכל מכום דכתיב בחולה הים נערה ולח קמנה ולח בוגרת, וכמו לענין כהן גדול דכתיב כי' כי אם בתולה מעמיו יקח, הסור לישא בוגרת. ב) מכפל התוארים בתולה ואיש לא ידעה דריש כן, ועיין במ"ר נוסחה החרת בדרשה זו. ובירושלמי כאן אימא , א"ר ילחק בן אלפור ; אפילו בידיה לא תבע בה, שנאמר כי לא יטח שנם הרטע על צורל הלדיקים, ופירש הפ"מ אפילו כדרך שחוק וקלות ראש לא נכעו בה , וקרבן עדה נרים הפילו בריה לה הבע בה כלומר הפילו שום בשהיה דמכיון שהוא נמא אינו מן הדין שינרום לו ברים לא חבע בה לישאנה , והדוחק מבואר ,

פמליא של מעלה, והיינו שמבירים כביכול את השנחת ה' ומהמתים מעשיהם הם , מבח"כ הליעור שאמר כאן כ' אלהי אדוני אברהם הכרה כא לפני היום ונו', והיה הנערה אשר תאמר וגו' אומה סוכחת לעבדך, הרי שעשה הכל בדרך אמונה וחפילה , שביקש מהקב"ה שיסבב ני סימן זה למען יסי' בעות במעשיו, חין כוה חף ריח נחום וכשוף ונדנוד איסור , ומוחר לכל אדם לעשות כן לכתחלה . ומה שלמרו בנמרא כל נחוש שאיט כאליטור עבר אברהם אינו נחוש -- הכונה אם עשה סימן כזה בדרך נהום מכלי הזכיר שם ה'. ועם באור זה יחיישב הכל, וגם יתיישב ע"פ דרך זה מה שהקשו התום׳ בסמוך מיוכתן בן שאול האיך ניהט -- יטן כי נס הוא וכר שם ה', כמכואר בקרא, ודו"ה. יה) אין הלטון מדויק כ"כ, דלשון זם כמו שהעתיק לא אמרה לבקה רק אליעזר , ועיין בפסוק י"ע . והנה ענין חיוב קדימת האכילה לבהמה יהבאר אי"ה לפנינו בפ' עקב בפסוק ונחתי עשב בשדך לבהמחך, ומעם הדבר שלשתיה האדם כודם לא נהבאר ולריך טעם. וגראה ע"פ מ"ם תתום' בפסחים ק"ז ב' וכמיר כ"ג א' דלפעמים הדם חוכל הף בשחינו רעב כל כך, יש"ם, הבל לשתות חין חדם שותה אלא ללמאי וכפשעות לפון המשנה בברכות מ"ד א' השותה מים ללמחו [ועיי"ם בנמרה], ולח מלינו בשום מקום הלשון החוכל לרעבונו , ולפי"ו הנה

תורה תמימה

(ד) והיה הנערה ונו'. א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן, אליעזר עבד אברדם אע"פ שטאל שלא בהוגן השיבוהו כהוגן, והיה הנערה אשר איבר אליה השי נא כדר יכול אפילו חגרה אפילו סימא - ונזרמנה לו רבקהם (תענית ד' א').

והיה הנערה ונו'. אמר רב, כל נחוש שאינו כאליעור עבד אברהם אינו נחוש" [חולין צ"ה בי].

שתה וגם גמליד. מכאן ראע"פ שאסור לאדם למעום קודם שיאכיל לבהמתו. הגי מילי

מחזירתו , וקפנו עליה אנשים שאינה מהוגנים .

וכשבת הדבר לפני ההכמים [לשתול דינה] חמרו .

לא כתכונה זו אלא להגון לה, ע"כ. והנה לפי"ז

קשה מאי שנא ענין וה דאליטור ודיפתה למה לא

כימא נם בהו שלא נתכוט אלא להגון, ולמה לא

מנאו החכמים היתר זה ליפחח.

וי"ל דשאני האליטור ויפתח דחלו הדבר בתנאי

מי שיצא מדלחי ביתי , כוי כמו קבש סימן מובהק וציון

מיוחד לתוחו החים, משח"כ המשה הכוכרת לת חתרב

כל הנאי וסימן פרטי כ"א בדרך כלל , ודו"ק . יי) ד"ל

כל נחום שחים סומך עליו ממש לעשות מעשה על סיו

כמו שעשה אליעור עבד אברהם כמבואר בפרשה איו

כול משום איפור, ול תנחשו. ולחום ליתון איך עשם

כן אליעזר למ"ד דבן נה מעוה של הכיטוף, וחרע

דההות חנת סבר שלת נחן לה הנמידים מד שהנידה

לו בת מי היא, ותע"ם דכתיב ויקה החים מס זהב

ויתן ואח"כ ויאמר כת מי את -- אין מוקדם ומאוחר

בשורה, וכן משמע כשפיפר, דכתיב ואשאל אותם

ואומר בת מי את וט', עכ"ל, והדוחם מבואר,

ועיין בבאורי הנר"א ליו"ד סי קע"ס ס"ק י"א

והרבה מפרשים עמלו בישוב כל ענין זה.

אבל מה שנרחה ברור בכלל ענין זה. כי בחמת

אליעזר אמר זו שחאמר שתה וכו' , ויפתה אמר

אבל האנות הנראה בזה , דבוה אין ספק להנורא דאלה הוי בכלל שבועה . אחרי דבכ"מ בתנ"ך מורים על זה , ועיקר הספק הוא אם שבועה בכלל אלה, ובאור הענין, משום דשם שבועה הוא כלל טלל כל מיני שבישות ואלית, אבל אלה הוא פרע מחד מכלל שבושות, ולכן חין ספק שהפרש הוי בתוך הכלל, הייבו אלה בכלל שבועה , אלא הספק והחקירה היא אם גם הוי הכלל כלול בהפרט. דסיינו אם שבועה סוי בכלל אלה, וכן מחבאר שתוך כל הסונית והשקלת וטרית, דוה הות עיקר בספק בנמרא , ולפי"ז אין מפרטה ע כל ראי" לשין וה אחרי דכאן הי' הכלל - צבועה והפרע --מנה, וכזה חין כל כפק, ושפיר חמר חברהם חז חנקב מחלתי , וע' בסוגית ודו"ק . שיו) ומשמיענו סל דאין סומכין על הנס וכשמחפללין על דבר לריך בקים דבר בחר כחונן, ובאמת מלים ביפחח שוכשל לכול שחמר חם נתן חתן חת כני עמון בידי והים יצוא אשר ילא מדלתי בידי לקראתי בשובי בשנים והפליתיהו שלה — ויצאה לקראש בשו היחידה (שוכטים י"א). וענין הובת התפלה בלשון וענין נחד מלינו בווהר פי וישלח (קם"מ אי) בפסוק שינה כא מיד אחי מיד פשו , מכאן דמאן דולי ללהת בעי לסרשי מילי׳ כדקת יתוח, מיד תחי, ולה" תיכל הריבין אוחרין, פחם אחים מקרי — מיד יש"ש, וע' מש"כ בס"פ בהעלהך בפסוק אל

איט אסור רק נהוש כזה שמנחש על המקרה שלמו מבלי לחוכיר שם ה ומבלי בהם ממנו סיפתו לשבוב מקרה וה, משום דאו יש בוה ענין כשוף, במ"ם בחולין ז' ב' למה נקרת שמן כשפים שמכחישין

כמליא

כא רפא כא לה . ---"ל כב"ק פ' א' מעשה באשה אחת שהי' בנה מיצר לה וקפנה וכשבעה כל עי שיבא לישאנה אינה

וסדו פעמים שרואה בברור שהש"י מסייעו ומסכים עם מעשיו עם כל זה אינו ראיה כי מעשיו ישרים באמת ועל זה נאמר מדריכך בדרך תלך (ישעיה מח) ודרשו רו"ל (מכות י:) בדרך שאדם רוצה לילך מוליכיו אותו (ואמר, בדרך דרצונו לומר בסער משלי דרד התורה כמו שכתבתי לעיל אות מה. כי איז הש"י מסייע אלא כשהוא על פי דעתו הולד בדרד התורה ומה שלמדו מבלעם גם לפי דעתו של בלעם כפי סיטרא דיליה היה דרד זה ישר לו כפי מה שהוא ומובו] הלא תראה באליהו שאמרו ו"ל (סנהדריז סיג.) שהיה כשה לפנין יתברך עצירת גשמים ואף על פי כן אמר לו לאליהן לך ונסתרת וגר ועזרו להסתר מפני אחאב בדרך נס ואילו היה אחאב מוצאו היה מכריחו לבטל כמו שהיה אח"כ וכמו שעשה יהורם לאלישע ועל זה נאמר לא בשמים היא (דברים ל) ואעפ"י שעזרו לר' אליעזר בדרך נס להראות שהדין עמו, לא סמכו על זה (בכא מציעא נס:) שחשבו שהוא מפני שהוא רוצה לילד בדרך זה. וזה היתה גם כן התלוננות בני ישראל, אתם המיתם את עם ה' (במדבר יו) אעפ"י שראו הפלגת הנס באבדם מכל מקום חשבו על זה כי לא בשמים היא ואין לסמור על זה שהדיו עם משה ואהרן נגד קרח ומדתו רק אתם רציתם לילך בדרך זה וזכותכם גדולה ולכד המיתם את עם ה׳.

R. Chaim Vital, Sha'are Ruach Hakodesh, Derush

ווה ענין המלאכים המתגלים אל (בני) ומודיעים אותם עתידות, וסודות, ונקראים בספרים מגידים. כי אלו הם נבראים, מעסק האדם בתורה וכמצות. ויש אנשים שאין המגידים הנוכרים מתגלים להם כלל, ויש מי שמתגלים להם, והכל הוא כפי בחיי נשמותיהם, או כפי מעשיהם, ואין להאריך בזה. ויש מגידים אמיתיים לגמרי, והם הנעשים מן התורה או המצות. הנעשים בשלימותם. ויש משקרים במקצת דבריהם, ויש בהם תערובת כוב ושקר. והטעם הוא, כי אם האדם היה לו איזו בחינה רעה, או דבר שקר, באותה התורה. או באותה המצוח שעשה, הנה גם המלאך הנברא משם, הוא כלול טוב ורע, ובחיי הטוב שבו אומר דברי אמת, והרע שבו אומר דברי כוב.

הגר"א אורות קצו נשמה

כ"ה, ט"ו) "ולנכיאי אל תרעו" -- אלו תשב"ר.

(זוהר בראשית מ"ב ע"ב, סד"ה דא קשי)

יג. גם ענין "מגיד שבא לאדם הוא נשמתו בעצמו, אך שדרכה לדבר עם נשמתו פא"פ שמתלכשת כמצוותיו שעשה. (השמטות רע"מ, יהל אור, ד"ה רעיא מהימנא)

Rabbi Nachman of Breslov, Chayei Moharan #197

וָאַמַר בִּי הָעַקּר הָעַבוֹדָה שֶׁיֵשׁ בְּבָלֹ דָבָר מַה שֶׁמֵנִּיחִין לְאָדָם עַל הַבָּחִירָה שֵׁלוֹ, הַיִנוּ שָׁנְּשִׁאַר הַדָּבָר עַל דַּעָתוֹ. וְאֵין בָּוָה מַצְוָה הַיָנוּ שָׁאֵין מַצַוִּין אוֹתוֹ עַל אוֹתוֹ הַדָּבָר שוּם מִצְוַה, וְאֵין אוֹמְרִים לוֹ כְּלָל לַעֲשׁוֹת כֵּן. רַק שָׁנִשְׁאַר הַדְּבָר עַל דַּעְתוֹ שַּיַעשָׂה בְּפִי מַה שָּיִבְהַר לוֹ. וְוֶה בְּחִינַת (שַבָּת פוֹ) הוֹסִיף יוֹם אֶחָר מַדַעָתוֹ הַנָּאֲמַר בָּמשָה, שֶוֹאת הַבָּחִינָה הִיא נִמְצַאת בָּכֵל עַבוֹרֵה וַעבוֹרָה. כִּי בָּבֶל עבוֹרָה מַעבוֹרַת ה' וַשׁ דָבַר שַׁמַנִּיחִין וּמַשְאִירִין לָאָדָם בְּלִי מִצְנָה וְאַזְהָרָה, וְאֵין מְצַנִּיו עָלָיו שָׁיַעֲשָׂה בֵּן ַרַק הַדָּבָר הָלוּי בְּדַעָתוֹ וּבְחִירָתוֹ בְּמוֹ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עֻלַיו הַשָּׁלוֹם שָׁהוֹסִיף יוֹם אֶחָד מָדַעִתוֹ בָּלִי מִצְוָה (וַעַין בְּלְקוּטִי א' סִיפָן ק"צ מָוָה). וֹבְוֹאת הַבְּחִינָה הִיא עָקַר הַעֲבוֹרָה וְהַבָּחִירָה בִּי נִשְׁאֵר מָסָפַּק קָּמִיר אַיְדָּ הוּא רָצוֹן הַשֵּׁם יִהְבָּרַדְּ מַאַהַר שֶׁנֹּא צְנָה עַלָּיו אֵיךּ לעשות.

בכא בתרא

פרק ראשון

השותפיז

יבש מישה התחלות כל המת פארים: מיצה על האת לכך אמת כך את פציפו את פגים את המתחלות המתח

ל משפה או אין משפה או משפה או היא מקר ומתהם מעוף ואין משפה או משפה או אין משפה או משפה או אין משפה או משפ ברות דרבות ברות ברות במות מינים מולים כל הפתר מות אות בתות המתחום במתחום ועל (לאכתקטן מהם על העל מינים במתחום ב אלינו משל מינים במתחום בתחום בתחום בתחום במתחום במתחום במתחום במתחום במתחום במתחום במתחום במתחום בתחום במתחום בתחום לות מכים על מיד לחלינות לה לופניים: לפני לחלים: תורה אור דבונו נרשה לול על הרס וופקסו כף לפני " "בית סתום יש לו די אמות פרץ את פצימיו

where the contract of the cont

34